

izvor v od gorovja obkroženih kotlinah in bližnjih planinah, ki se pa bolj poredko odtrgajo od planin. Vendar bi tudi tem pojavom planinskih neviht s točo posebno v Sloveniji bilo treba posvetiti več pažnje. Z gosto mrežo vremenoslovskih postaj z vestnimi opazovalci bi z ozirom na kmetijstvo v Sloveniji bilo potrebno točno dognati, za katere vrste neviht s točo gre in katere naredo največ škode. Šele po dognanju tega nadvse važnega dejstva je namreč mogoče izvesti primerne protiukrepe, ki nam jih nudi moderna znanost.

Kako torej preprečiti točo?

Spređaj smo rekli, da se toča začne ustvarjati v tem momentu, ko se veliki temni oblak z negativno elektriko približa oblaku bele barve z ledenimi kristali in pozitivno elektriko. Pravi oblak, iz katerega preti nevarnost toče, se lahko spozna na sledeči način: spodnji del oblaka je raven in se nahaja 500 do 1500 m nad zemljo ter je temne, skoraj rumene barve. Vrh oblaka se dviguje nad 5000 m nad zemljo in ima obliko karfijole. Dotika se sloja belih nežnih oblakov s pomočjo nejasne zavese (črte pasa).

Z močno eksplozijo v notranjosti velikega temnega oblaka se lahko doseže sledeče: zastavi se delovanje spodnje zračne struje v oblaku in s tem dviganje vodenih kapljic v višine, v območje belih nežnih oblakov. S tem se prepreči med velikimi temnimi oblaki z vodo in lahкими oblaki z ledom spoj in obenem se s tem onemogoči ustvarjanje toče. Navedena eksplozija v oblaku mora torej biti pravočasna, izvršena prej, preden se veliki oblak z vodo in beli oblak z ledom tako približata, da je med njima mogoče električno praznjenje in spoj, oziroma ustvarjanje ledu, ki s tem nastane.

Eksplozija pa ima pomen tudi še pozneje, ko sta se omenjena oblaka združila in je veliki oblak »cumulonimbus« že poln ledu. V tem primeru namreč eksplozija v oblaku prepreči nadaljnje dviganje ledu v višine in s tem debelenje toče. Taka zapoznela eksplozija v oblaku še vedno doseže to, da pade na zemljo le drobna toča, »babje pšeno«, ki napravi manj škode kot pa debela, ali pa morda pade na zemljo le pljusek dežja, kajti toča se je v spodnjih toplih zračnih plasteh že raztopila in spremenila v vodo, dež, kar lahko razumemo, kajti toča je v tem primeru bila drobna.

Na Francoskem so že tri leta pred nastopom sedanje vojne delali v tem pogledu zelo uspešne poskuse. Posrečilo se jim je preprečiti spoj velikih temnih oblakov z nežnimi belimi oblaki ledu, ki so zelo visoko, in s tem so preprečili točo, kajti nad ozemljem, kjer so delali poskuse, v teh letih ni padlo niti

Dvajset očesnih barv.

Navadno razlikujemo samo sive, modre in rjave oči. Moderna znanost pa pravi, da je nič manj ko dvajset različnih očesnih barv. Že samo modrih barv je pet. Pogostoma govorimo o »črnookihi« lepoticah. V resnici črnih oči sploh ni, temveč imenujemo tako le zametno-temnorjave oči. Da ima barva oči kakšno zvezo z značajem, je domneva, ki je znanost doslej še ni mogla potrditi.

Iskalci vode. Še v ozemljih, kjer je dosti vode, je težko najti nove izvire. Tem večja težava je s tem v puščavah. V Severni Afriki imajo prave poklicne iskalce dragocene tekočine. Ta poklic se podeduje od očetov na sinove in ti ljudje so sposobni označevati celo v ozemljih, kjer jih ne vodijo no-

Uporaba ULTRA-OLJA-NIVEA

izključuje sončne opekline!

Sonce lahko uživajte, dokler se Vam ljubi. Zakaj ULTRA-OLJE-NIVEA vsrka opekline povzročujoče sončne žarke in propušta le tiste, ki povzročajo porjavitev. Razen tega porjavite hitro in lepo enakomerno.

Ultra-olja-Nivea deluje takole:

~ kratkovalovne (opekline povzročujoče) sončne žarke zadržuje
~ dolgovvalovne (porjavitev povzročujoče) sončne žarke pa propušta

zrno toče, čeprav je prej leto za letom pobila skoraj vse pridelke. Navedeni način preprečevanja toče so izvršili s pomočjo letal in dalekometnih topov, ki so metali v oblake posebne bombe z velikim eksplozivnim učinkom. Po podatkih prof. Milosavljeviča, uslužbenega pri vremenoslovski postaji v Zemunu, so samo v enem letu preprečili za okrog 14 milijonov frankov škode, ki bi jo bila toča napravila brez dvoma nad poskusnim ozemljem, dočim so vsi stroški zaščite znašali jedva okrog 2 milijona frankov. Uspeh je torej že v tej kratki poskusni dobi tudi iz računskega ozira več kot zadovoljiv in kaže, da se opisani način preprečevanja toče vsekakor izplača.

Ne majajte z glavo — stvar je izvedljiva!

Vem, da bo nad gornjim dejstvom marsikdo podvomil, rekoč: »Saj so pred vojno v Sloveniji mnogi streljali v oblake, pa brez uspeha.« Toda vedeti moramo, da tedanji možnarji, ki so jih uporabljali v to svrhu, skoraj nikdar s svojimi izstrelki niso dosegli oblakov iz enostavnega razloga, ker je bila njih izstrelna sila preslabotna in izstrelki nikdar ni zadel oblaka. Poleg tega je treba v to svrhu uporabljati posebno razstrelivo z veliko eksplozivno močjo, ki ga tedaj ni bilo.

Danes je v tem oziru popolnoma drugače. Letalo se lahko zapelje prav v sredino oblaka in tam vrže bombo, ali pa se oblaku približa

vsaj tako, da bo bomba v času eksplozije baš v sredini oblaka. Poleg tega so Nemci v svoji vojni tehniki izumili tudi posebne bombe s stisnjenim zrakom in z veliko eksplozivno močjo, ki bi se v to svrhu najbolje in najkoristneje obnesle.

Vsaka država ima danes nešteto letal in izvežbanih pilotov, ki bodo morali vežbati tudi po končani vojni, kajti pilot, ki ne izvrši vsako leto predpisanega števila ur v letanju, je za letalstvo ničla. Nobenega vzroka ni, zakaj bi vežbanje pilotov čez poletje ne služilo človekoljubnemu namenu — preprečevanju toče? Udajati se utvaram in po končani vojni pustiti svoje letalstvo neizvežbano, bi bilo pogubno za vsakogar, kar nam posebno jasno priča sedanja vojna. Letalstvo se bo torej vežbalo tudi po vojni. Ta vežbanja dajmo gospodarsko izkoristiti in skušajmo z njimi preprečiti milijardno škodo, ki jo povzroča toča vsako leto našemu državnemu kmetijstvu. S tem bi letalstvo narodnemu gospodarstvu vsaj v neki meri povrnilo in poplačalo velike izdatke za njegov obstoj.

»Samo začeti je treba«

je imel navado poudariti rajni dr. Janez Evangelist Krek. Tega izreka se moramo držati tudi v tem primeru. Ker ni računati, da bi v sedanjih razmerah radi prezaposlenosti stvar vzelo v roke oblastvo, je potrebno, da vpra-

Junak divjine

Ameriški roman

*

Stregel je sam Brien, ki ni delal razlike med stalnimi gosti in popotniki, ki so le slučajno prestopili prag njegove gostilne. Svoječas je tudi on bil navaden živinorejec, a takrat se je imenoval Jack in je bil na precej slabem glasu. Bil je močen, mišičast človek. Vkljub starosti je imel črne lase in žive, prodirajoče oči.

Erik je šel po sredi dolge sobe, ne da bi kazal kako zanimanje za okolico. Tu in tam ga je kdo glasno pozdravil. Ko ga je Brien opazil, ga je začudeno in veselo pogledal. Prisljeno sladko se je nasmehnil in rekel:

»Ali prav vidim? Erik, si res ti, ali samo tvoj duh?«

»Prav vidiš!« je odvrnil mladenič ter je močno stisnil starčevo desnico. »Je v drugi sobi dosti igralcev?«

»Precej. Dolgi Bill, Smithov upravitelj, nekaj tujcev in Orloga.«

Erik je prikimal. Njega je zanimal Orloga. Šel je proti vratom, ki so bila zagrnjena z umazano zaveso. Med vrati je obstal in pogledal po sobi. Igralci se niso zmenili zanj. Med njimi je bil tudi Orloga. Vsi so bili zatopljeni v karte.

Mladenič je šel mimo mize proti točilnici, ki je bila na drugi strani. Na pragu točilnice je obstal in začu-

deno pogledal. Pri pultu je zagledal Anito in Rogerja.

Erik je hotel tiho oditi, toda Anita ga je opazila in mu zaklicala:

»Erik! Kakšna čast za Brienovo gostilno, da si jo ti obiskal!«

Njen glas je bil zbadljiv. Obraz je bil nenavadno rdeč in je pričal o tem, da je zaužila že precej alkohola.

Prišlec se je hotel izogniti morebitnim neljubim prizorom, zaradi tega se ni zmenil za dekletovo zbadanje in je hotel oditi. Anita je to opazila. Naglo je skočila k njemu in rekla:

»Dobrodošel! Čudim se, da te tu vidim.«

Prijela ga je za roko in vlekla v točilnico. Erik se ni branil.

»Odkrito povedano, tudi jaz se čudim tvoji navzočnosti.«

»Po očeta sem prišla.«

»Lepo od tebe. Toda priporočam ti, da prenehaš s pitjem.«

Anita je zardela. V njenih očeh je zasijal zlovešč plamen.

»Morda si moj varuh? Ali pa si postal duhovnik?« je vprašala jezno.

V sobi je nato zavládala tišina. Roger se je vzravnil ter se bližal Eriku. Za pasom mu je tičal samokres. Pred mladeničem je obstal, pograbil klobuk, ga treščil ob tla in divje zavpil:

šanje spravi v življenje zasebna organizacija. Močna zasebna organizacija bo nehote potegnila nase pozornost tako civilnih kakor vojaških oblasti, posebno letalstva.

Rezervni vremenoslavci, ki so za časa vojaškega vpoklica bili zaposleni kot vremenoslavski opazovalci pri letalstvu, skušajo v ta namen ustanoviti posebno organizacijo. Če bodo pri tem našli razumevanje pri ostalih slojih našega naroda, bo uspeh zagotovljen. Rezervni vremenoslavci, kmetijski

strokovnjaki z absolventi kmetijskih šol, duhovniki in učitelji se torej pozivajo, da v tem pogledu pokažejo zanimanje. Treba se je samo javiti na naslov: Stante Ivan, Ljubljana, Žibertova 25, ali pa uredništvu »Slov. gospodarja«, Maribor, Koroška 5. Če bo dovolj odziva, se bo osnovalo društvo »Jugoslovanskih meteorologov«, ki bo s pomočjo gostih vremenoslavskih postaj, oblastev in vojnega letalstva delovalo v ta namen, da reši naša polja in kmetijstvo pogubne toče.

prosvetnega ministra je bila naša Mohorjeva družba v Celju z ukazom kraljevega namestništva visoko odlikovana z redom sv. Save I. stopnje, njen predsednik dr. Franc Cukala z redom Jugoslovanske krone III. stopnje in ravnatelj družbe dr. Franc Kotnik z redom Jugoslovanske krone IV. stopnje.

Razpust Zbornice za trgovino, obrt in industrije v Ljubljani. Trgovinski minister dr. Iv. Andres je razpustil z odlokom Zbornico za TOI v Ljubljani. Za komisarja je postavljen g. Avgust Tosti, generalni ravnatelj Kreditnega zavoda v Ljubljani.

Nemščina in italijanščina na naših srednjih šolah. Prosvetni minister je odredil poučevanje nemščine in italijanščine na vseh naših srednjih šolah. Dosedanja francoščina in nemščina zamenjata na šolah vlogi, italijanščina pa bo obvezna.

Slovenija v boju proti pomanjkanju. Slovenija uvozi vsako leto 10 do 12 tisoč vagonov krušnega žita. Ker ja pa izpadel letošnji žitni pridelek mnogo slabše kot druga leta, je Slovenija v nevarnosti, da bi letošnje zimo trpela pomanjkanje. Banska uprava je storila že sedaj vse potrebne korake, da bomo na Slovenskem oskrbljeni s kruhom. V Sloveniji bo zgrajenih šest skladišč za žito: v Sevnici, v Krškem, v Mestinju, na Polzeli, v Velikih Laščah in v Novem mestu. V vsakem od teh pritlično zidanih skladišč bo prostor za 50 vagonov. Svet za skladišča je že kupljen. Skladišča bodo v najkrajšem času postavljena in urejena tako daleč, da bodo že v oktobru začeli vanje spravljeni pšenice. Vsako skladišče bo veljalo 300—400 tisoč din.

Po Jugoslaviji

Pozor pred novimi preroki!

Kar je naša država stopila v diplomatsko zvezo z Rusijo, so se začeli pojavljati razni ljudje, ki mislijo, da so poklicani za to, da tudi slovenski narod pripravijo na zvezo — ne z ruskim narodom, pač pa s sedanjim političnim režimom v Rusiji, z boljševizmom.

Nihče naj ne misli, da slovenski narod ni toliko slovanski, da ne bi že sam po sebi želel zveze z ruskim narodom. Tudi pa si naj gotovi novi preroki ne domišljujejo, da slovenski narod ne bo znal ločiti režima od naroda. Zato odklanja in bo odklanjal vsa prizadevanja raznih novih prerokov, ki mislijo, da je sedaj sezija zanje, sezija za dober »kšeft«, političen in finančni. Na dober političen kšeft špekulirajo tisti, ki snujejo razna »prijateljska« družstva. Na dober finančni kšeft pa tisti, ki prodajajo knjige in brošure, ki naj sedaj naenkrat prinesejo novo razodetje o režimu v Rusiji.

Tudi v naših krajih se je pojavila taka knjižica »Spoznavajmo sovjetsko zvezo«. Izdal jo je odvetnik Franc Satler v št. Lenartu. V tej knjižici je vse drugo napisano bolj obširno, samo to-le je le mimogrede omenjeno:

1. da zemlja ni kmetova last, da mu je pustijo le pol hektara, a še te ne sme prodati;
2. da mora hoditi kmet na tlako kakor svoj čas graščakom, sedaj pa v kolhoz, in dobi plačano s pridelkom po delovnih dnevih;
3. da se vera — pa vsaka vera, tako katoliška kot pravoslavna — zatira. V brošuri se iz vere pisec Cesarec takole norčuje: S prihodom v goste sem zagledal v kotu sobe na zidu ikono (sliko Marije). Običajno ikono s kadilom, kakršna je bila nekoč v vsaki hiši. O priliki sem prekinil pripovedovanje in sem vprašal Mihajla Semjonoviča, kdo je v njegovi hiši pobožen. Bil je on sam. »To je navada,« je rekel, »če je bog, je dobro, da se mu pomoliš, če ga ni, pa tudi ni nič hudega.«

»Hej, gospod Folkman, kaj si prav za prav domišljate? In kakšne pravice si prisvajate?«

Erik je prekrižal roke na prsih in mirno zrl v nasprotnika. Njegov pogled je bil mrzel, a je v kljub temu žgal kot plamen.

V prostoru je zavladala napetost. Igralci so odložili karte in opazovali oba mladeniča.

Erik se je zganil in stopil k pultu, ne da bi se še zmenil za Rogerja.

Anita, še vedno blede od razburjenosti in sovraštva, je tiho dejala:

»Erik, tebe ni več mogoče spoznati. Kaj se je zgodilo?«

Mladenič se ni zmenil zanjo. Briena je prosil za pijačo.

Erikova molčečnost je razkačila Rogerja. Divje je zakričal:

»Gospod Folkman, ali ste mutast ko riba? Vedite, da je vaše vedenje nesramno!«

Erik je tudi zdaj molčal. Oglasil pa se je Brien, ki je mladeniču pripravljaj pijačo.

»Roger, dovolj je besedičenja! Molčite in ostanite mirni!«

Njegove besede niso imele uspeha. Roger je stopil k pultu. Ljudje so se umaknili. Mladeniča sta sama ostala tam.

Res! Spoznavajmo SSSR, spoznavajmo pa tudi vse tiste, ki hočejo pri nas biti preroki boljševiške nove dobe — spoznavajmo njih prizadevanja in jih pravočasno preprečimo!

*

Mohorjeva družba v Celovcu prenehala obstojati. Po poročilu »Koroškega Slovenca« je prenehala z odlokom celovškega državnega namestništva obstojati Mohorjeva družba v Celovcu, ki je bila ustanovljena od škofa A. M. Slomška leta 1860. Mohorjeva družba, o koje 80 letnici je »Slov. gospodar« letos obširno poročal, je bila razdeljena v dve veji: jugoslovansko, ki ima svoj sedež v Celju, in v koroško s sedežem v Celovcu. Celovška družba si je izposojevala knjige od celjske in jih razpošiljala na svoje člane po Koroškem.

Mohorjeva družba od naših kraljevih namestnikov visoko odlikovana. Na predlog

Načrtno pospeševanje sadjarstva

Privilegirana izvozna družba (imenovana na kratko Prizad) je izdelala desetletni načrt za pospeševanje sadjarstva v državi in dala v to svrhu na razpolago 30 milijonov dinarjev. Sedaj je Prizad izdelal nov načrt za podporo sadjarstva in dal za dve leti na razpolago 44.950.000 din. Ta sredstva izhajajo od dobička pri prodaji sadja in jih tako Prizad vrača sadjarstvu nazaj.

V kakšne namene se bo delila podpora?

Načrt za pospeševanje sadjarstva predvideva za gradnjo sadnih skladišč 10 milijonov dinarjev, za gradnjo sadnih sušilnic 3 milijone dinarjev, za zatiranje češpljevega kaparja 3 milijone dinarjev, za zatiranje San-Jose kaparja 2.500.000 din, za zatiranje ostalih škodljivcev in boleznih sadnega drevja pa 7.500.000 din. Nadalje predvideva načrt pod-

pora za nabavo sadjarskega orodja in za razne sadjarske tečaje 500.000 din, za gradnjo zadružnih vinskih kleti 6 milijonov dinarjev, za sajenje mandelnov 1 milijon dinarjev, za sadjarsko propagando potom časopisja 200 tisoč dinarjev, za iznajdbo modernih tipov sadnih sušilnic 100.000 din, za dovoljevanje in širjenje sadne trgovine v tujini 10 milijonov dinarjev.

Komu se bodo delile podpore?

Prednost pri podeljevanju zgoraj naštetih podpor bodo imele zadruga in društva, ki se pečajo s pospeševanjem kmetijstva. Podpore za sadna skladišča se bodo dajale pod pogojem, da dotična zadruga ali društvo, ki za podporo prosi, od svoje strani da isto vsoto (polovico) kot Prizad. V to vsoto se lahko zaračuna ali denar, zemljišče, gradbeni material, ročno delo in vožnje, seveda vse to

Nenadoma se jima je približala Anita. Stopila je k Eriku. Roko je položila na njegovo ramo in je nežno dejala:

»Erik, oprosti! Prej sem se bila prenačila in nisem vedela, kaj delam. Prenagljenost je pač moja napaka.«

Roger je poslušal ves blede od jeze. Surovo je zgrabil Anito za roko in jo potegnil od Erika. Divje je zavpil:

»Ali si ob pamet? Morda boš celo padla na kolena pred tem neotesancem in ga prosila, naj bo vljuden? Kdor se v mladih letih ni naučil lepega vedenja, tisti se tudi v moški dobi ne zna lepo obnašati. Gospod Folkman, obžalujem, da sem moral to ugotoviti. Enkrat sem vas že prehitel...«

Za trenutek je umolknil. Opazoval je Erika, kakor da bi hotel na njegovem obrazu zaslediti vpliv svojih besed. Erik je strmel skozi odprta vrata na ulico. Pred gostilno je stalo kakih šest covbojev (pastirjev).

»Da, enkrat sem vas že prehitel,« je nadaljeval Roger posmehljivo, »pri drugem dekletu. Ne morem za to, če tudi tam niste imeli sreče.«

Erik je še nekaj časa zrl na ulico, a kdor je opazoval njegov obraz, je vedel, kaj se pripravlja. Rjava barva je obledela, pogled je osteklenel. Mladenič se je na pol obrnil in hladno pogledal Rogerja.

»Kako mislite s tistim drugim dekletom?« je vprašal zlovešče mirno.

beni sledovi, kraje, kjer se v globini skriva voda. Za gradnjo novih vodnjakov so iskanci vode v puščavskih predelih pomembnejši stan nego iskanci zlata.

Zakaj ne moremo živeti pod vodo. Kako občudujemo plavalca, ki vztraja nekoliko trenutkov dalj pod vodo nego drugi ljudje! Toda človekova osebnost, da bi vzdržal pod vodo, je zelo omejena, čeprav prenese ta ali oni nekoliko trenutkov »podvodnega življenja« več. Človek pač ni ustvarjen za to življenje. Naše kraljestvo so trdna tla. Kako pa vzdržijo živali, ki jim je voda domača? Ali ima n. pr. tjulenj posebno ogromna pljuča? Ni tako, a šele v najnovejšem času so dognali, kako morejo te živali vzdržati dolgo pod vodo. Svoj